

Marc Beutner / Niclas C. Grüttner

Greenworld

Çevre-İklim Duyarlılık Analizi Raporu Almanya

GREENWORLD projesinin bir sonucu

Universität Paderborn

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNIVERSITÄT
PADERBORN
WiPäd
Department
Wirtschaftspädagogik
Business and Human
Resource Education
Chair Business and Human Resource Education II

Bu kitapta ele alınan "Yeşil Dünya - Dünya için Yeşil Düşün" projesi, Avrupa Birliği'nin ERASMUS+ programı tarafından finanse edilmektedir. Avrupa Komisyonu yüklenen veya gönderilen içerikten sorumlu değildir. Bu tür içerikler sadece yazar(lar)ının görüşlerini ifade eder.

Autoren:

Prof. Dr. Marc Beutner

Niclas C. Grüttner, M.Ed.

© Lehrstuhl Wirtschaftspädagogik II, Universität Paderborn

Alıntılarının yeniden basımı, fotomekanik çoğaltım dahil olmak üzere tüm hakları saklıdır.

(mikrokopi dahil) ve veri tabanları aracılığıyla değerlendirme.

"Avrupa Komisyonu'nun bu yayına verdiği destek, yalnızca yazarların görüşlerini yansıtan içeriğin onaylandığı anlamına gelmez ve Komisyon buradaki bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu tutulamaz."

1. Eğitim ve eğitimin sürdürülebilirlik, çevre ve iklim değişikliği ile bağlantısı.....	7
2. Mevcut istihdam büroları/ STK'lar/ kamu/ gençlik grupları/ okulların sayısı	9
2.1 Almanya ve Paderborn'daki sivil toplum kuruluşları ve derneklerin sayısı	9
2.1.1 Okullar.....	11
2.1.2 Almanya'daki okullar - Ortaöğretim okulları (Devlet).....	12
3. Çevre ve iklim ile ilgilenen kuruluşların sayısı.....	13
4. Almanya'da Yeşil Dünya projesi ile kurumlardaki gençlerin yüzde kaçına ulaşılabilceği (tahmini)	15
5. Almanya'da "yeşil düşünce merkezlerinde" kaç gencin eğitilebileceği (tahmini)	16
6. Almanya'daki "Yeşil Düşünce Merkezleri "ndeki seminerlere kaç STK / kamu / gençlik grubu / okul katılabilir (tahmini)?	18
7. Yeşil işler için yeşil fikir atölyesinde bir araya gelebilecek üniversite/şirket ve genç sayısı (tahmini).....	19
8. Çevre ve iklim bilincine yönelik alanlar	23
9. Yeşil girişimciler için finansmana erişim analizi	25
10. Bölgesel bölgede yeşil girişimcilik kültürü.....	26
KAYNAKÇA	30

"Avrupa Komisyonu'nun bu yayına verdiği destek, yalnızca yazarların görüşlerini yansıtan içeriğin onaylandığı anlamına gelmez ve Komisyon buradaki bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu tutulamaz."

ŞEKİLLER

- Şekil 1: 1909 ile 2015 arasındaki STK sayısı Kaynak: Federal Sivil Eğitim Ajansı (BPB) 2017: [https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/globalisierung/52808/ngos-nicht-hükümet kuruluşları/](https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/globalisierung/52808/ngos-nicht-hu-koumet-kuruluslari/)..... 10
- Şekil 2: Almanya'daki “Yeşil Düşünce Merkezi”nin seminer ve eğitim kurslarının sayısı **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
- Şekil 3: Yeşil ekonomi ve sürdürülebilirlik yönleri – üçlü sonuç (Adams ve diğerleri 2004 ve Kanashiro ve diğerleri 2020'ye dayanan kendi grafiği) **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

TABLolar

- Tablo 1: Çevre koruma ve sürdürülebilirliğe yönelik en büyük yedi kurum Almanya. Grafik şuna dayanmaktadır: https://www.deutschland.de/de/topic/umwelt/erde-klima/umweltunternehmen.....14
- Tablo 2: Kuzey Ren-Vestfalya, Almanya'daki potansiyel üniversitelere genel bakı..... **Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

"Avrupa Komisyonu'nun bu yayına verdiği destek, yalnızca yazarların görüşlerini yansıtan içeriğin onaylandığı anlamına gelmez ve Komisyon buradaki bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu tutulamaz."

Abkürzungen

AWE	İş ve Kalkınma Ajansı
BMBF	Federal Eğitim ve Araştırma Bakanlığı
BMWK	Federal Ekonomi ve İklim Koruma Bakanlığı
BMZ	Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı
BDKJ	Alman Katolik Gençlik Birliği
BOS	Meslek Yüksek Okulu
BPB	Federal Siyasi Eğitim Merkezi
BUND	Çevre ve Doğa Koruma Derneği
BZB	Biyoloji Merkezi-Bustedt
cf.	kaynak
DNR	Alman Doğa Koruma Birliği
DUH	Alman Çevre Yardımı
ESD	Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim
Et al.	ve diğerleri anlamına gelir
EU	Avrupa Birliği
FOS	Meslek Lisesi
FOR	Orta Meslek Okulu Mezuniyeti
Greenworld	Erasmus+ - “Dünya için Yeşil Düşün” Projesi
HTGF	Yüksek Teknoloji Girişim Fonu
IBB	IBB-İş Ekibi GmbH ve Berlin Yatırım Bankası
Ibid.	Latince "ibidem" kelimesinin kısaltmasıdır ve "aynı yerde" anlamına gelir
IK	Dahi Bilgi

"Avrupa Komisyonu'nun bu yayına verdiği destek, yalnızca yazarların görüşlerini yansıtan içeriğin onaylandığı anlamına gelmez ve Komisyon buradaki bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu tutulamaz."

IT	Bilgi Teknolojisi
KFW	Yeniden İmar Kredi Kurumu
MSA	Ortaokul Mezuniyeti
NABU	Alman Doğa Koruma Birliği
NAJU	Alman Doğa Koruma Gençlik Birliği
NECP	Ulusal Enerji ve İklim Planı
NGO	Sivil Toplum Kuruluşları
NRW	Kuzey Ren-Vestfalya
OWL	Doğu Batıfalya
PR	Proje Sonucu
R&D	Araştırma ve Geliştirme Departmanı
SME	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler
UBA	Çevre Federal Ofisi
UIA	Uluslararası Birlikler Birliği
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UPB	Paderborn Üniversitesi, İş ve İnsan Kaynakları Eğitimi II Kürsüsü
VET	Mesleki Eğitim ve Öğretim
WWF	Dünya Doğa ve Doğal Hayatı Koruma Vakfı
ZIM	Orta Ölçekli İşletmeler için Merkezi İnovasyon Programı

"Avrupa Komisyonu'nun bu yayına verdiği destek, yalnızca yazarların görüşlerini yansıtan içeriğin onaylandığı anlamına gelmez ve Komisyon buradaki bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu tutulamaz."

1. Eğitim ve eğitimin sürdürülebilirlik, çevre ve iklim değişikliği ile bağlantısı

Marc Beutner

Umwelt ve İklim Değişikliği, günümüz Avrupa'sının ve politikalarının merkezinde yer alıyor. Sürdürülebilirlikle ilgili düşüncelerle ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır ve günümüzde Avrupa'da ve Almanya'da eğitimin önemli bir parçası haline gelmiştir (gençlik eğitiminde, genel eğitimde, MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE, yetişkin eğitiminde ve yükseköğretimde). Günümüzde, bu küresel etkilerle uğraşıyoruz, bu da çevre ve iklim değişikliğinin, dünya çapında etkisi olan sonuçlarının olduğu anlamına geliyor. Ayrıca, hava kirliliği, su kirliliği ve iklim koşullarının değişmesinden kaynaklanan hastalık yayılımının insan sağlığı üzerinde doğrudan etkileri vardır (bkz. Avrupa Çevre Ajansı 2023). Biyoçeşitliliği korumak ve habitat kaybı ile türlerin yok olmasına karşı mücadele etmek bizim en önemli görevlerimizden biridir. Eğitim ve gençlik katılımı alanında bu, çevre sorunlarına ilişkin farkındalığı artırmak, daha geniş bir kitleye ulaşmak ve bireyleri çevre konularına ilgi duymaya teşvik etmek anlamına gelir.

Çevre ve iklim değişikliği arasında açık bir bağlantı vardır. Bu güçlü bağlantı, bireyin refahı ile ayrılmaz bir şekilde ilişkilidir. Avrupa Birliği (AB), küresel iklim değişikliği ile mücadelede dünya çapındaki çabaların önemli bir parçası olmuştur. 2030 için iklim ve enerji politikası çerçevesinin tanıtılmasıyla (Avrupa Komisyonu 2013), 2020 için mevcut yasal çerçevenin uzatılması ve uzun vadeli karbonsuzlaştırma hedefleriyle uyumlu kesin iklim hedeflerinin belirlenmesi amaçlanmıştır, ki bu hedefler, AB'nin Enerji Yol Haritası 2050'de (Avrupa Komisyonu 2011) belirtilmiştir.

Sağlık sorunlarına ek olarak, çevresel değişikliklerden kaynaklanan ekonomik etkiler ve sonuçlar vardır. Bu, uzun vadeli insanlık ve ekonomi refahı için sürdürülebilir kaynak yönetiminin kaçınılmaz olduğu anlamına gelir. İşte bu noktada "Yeşil Anlaşmalar" devreye girer. Avrupa "Yeşil Anlaşması" (Avrupa Komisyonu 2019), prensiplere odaklanır:

- "Temiz, uygun fiyatlı ve güvenli enerji sağlama" (Avrupa Komisyonu 2019, s. 6)

- "Temiz ve döngüsel bir ekonomi için sanayinin harekete geçirilmesi" (Avrupa Komisyonu 2019, s. 7)
- "Enerji ve kaynak verimli bina ve yenileme" (Avrupa Komisyonu 2019, s. 9)
- "Sürdürülebilir ve akıllı hareketliliğe geçişin hızlandırılması" (Avrupa Komisyonu 2019, s. 10)
- "Üreticiden tüketiciye: Adil, sağlıklı ve çevre dostu bir gıda sistemini şekillendirme" (Avrupa Komisyonu 2019, s. 11)
- "Ekosistemlerin ve biyoçeşitliliğin korunması ve yeniden kazanılması" (Avrupa Komisyonu 2019, s. 13)
- "Zehirsiz bir çevre için hedef: Çevresel kirliliğin önlenmesi" (Avrupa Komisyonu 2019, s. 14)

UNESCO'ya göre, "Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (ESD), gezegenimizin karşı karşıya olduğu acil ve dramatik zorluklara UNESCO'nun eğitim alanındaki yanıtıdır." (UNESCO 2023)

Sürdürülebilirlik için eğitim, bireyin sürdürülebilir bir yaşam tarzını teşvik etmek için gereken anlayışı, becerileri, etik prensipleri ve bakış açılarını geliştirmeyi destekler. Hem bireyleri hem de toplumu, dünyayı algılamının ve etkileşimde bulunmanın farklı yollarını göz önünde bulundurmaya yetkin kılar. Ayrıca, her ulusun bugün dikkate alması gereken yeşil ve yenilenebilir ekonominin beş temel alanına özel bir ilgi gösterme olanağı sunar. Bunlar, ulusal Enerji ve İklim Planlarında (NECP) belirtilmiştir:

- Enerji verimliliği
- Yenilenebilir enerji
- Sera gazı emisyonlarının azaltılması
- Bağlantılar
- Araştırma ve İnovasyon (Avrupa Komisyonu 2023)

Bu, yenilenebilir enerji, sürdürülebilir ulaşım, çevre dostu yapı, sorumlu turizm, enerji verimliliği ve yönetimi gibi kavramlarla birlikte gelir. "Greenworld'de sunulan sürdürülebilir konularla ilgili eğitim, çevre bilinci oluşturmaya yardımcı olabilir.

Aşağıdaki bilgiler, Almanya için bir Çevre ve İklim Duyarlılık Analizi raporunu ve Paderborn şehri için bazı özel vurguları içeren Greenworld projesinin bir parçasıdır.

2. Mevcut istihdam büroları/ STK'lar/ kamu/ gençlik grupları/ okulların sayısı

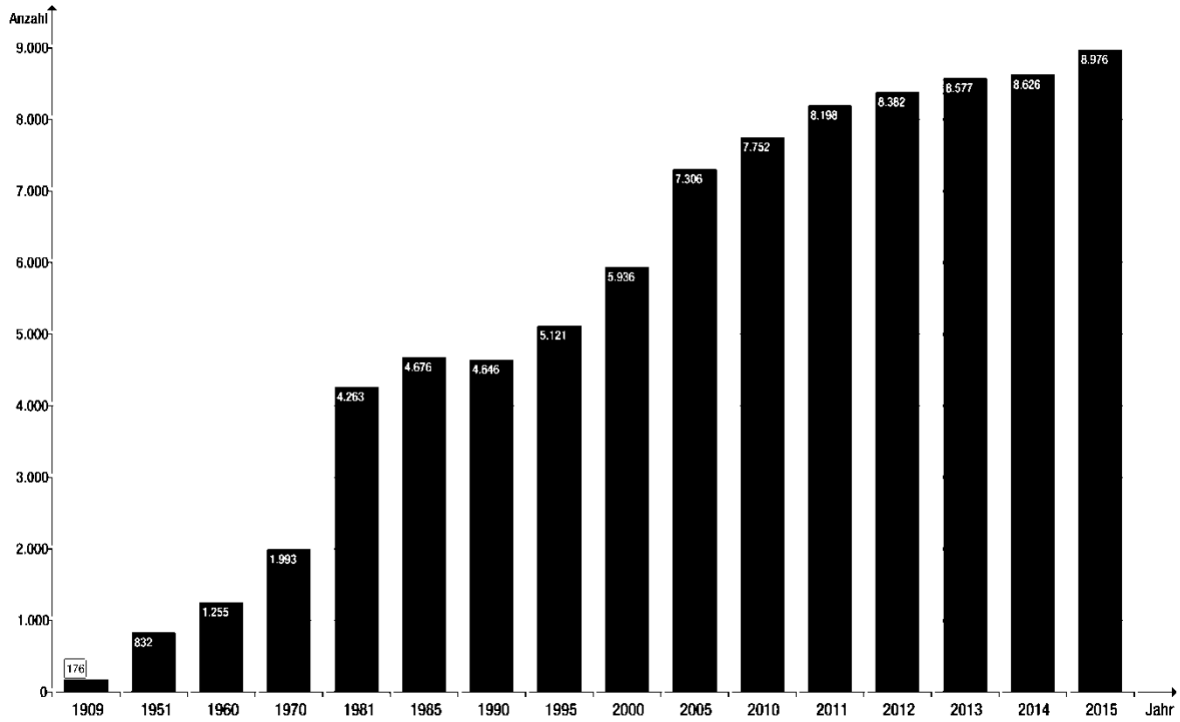
Niclas C. Grüttner

Almanya'daki mevcut sosyo-ekonomik manzara, istihdam olanaklarını, gençlerin katılımını ve kamusal refahı etkileyen çeşitli faktörlerin dinamik etkileşimi ile belirlenmektedir. Bu manzaranın bir yönü, iş ajanslarının, Sivil Toplum Kuruluşlarının (STK'lar), kamu girişimlerinin, gençlik gruplarının ve okullar gibi eğitim kurumlarının varlığı ve yayılmasıdır. Bu kuruluşlar, istihdam, eğitim, sosyal entegrasyon ve iklimle ilgili kritik konularla ilgili Almanya'nın çabalarının omurgasını oluşturur. Aşağıdaki bölümde, Almanya ve Paderborn'daki mevcut iş ajansları, STK'lar, gençlik grupları ve okullara kısa bir giriş sunulmaktadır.

2.1 Almanya ve Paderborn'daki sivil toplum kuruluşları ve derneklerin sayısı

Ob Naturschutzbund Deutschland, Greenpeace, NABU oder WWF, hepsi Non-Governmental Organizations (NGO'lar) olarak adlandırılan kuruluşlardır. Bu NGO'lar, Almanya'da olduğu gibi dünya çapında toplumumuzun işleyişine büyük etki yaparlar. Bunlar, kâr amacı gütmeyen sosyal, toplumsal veya çevresel amaçlar için devletten ve hükümetten bağımsız olarak çalışırlar. Dolayısıyla, politik veya devlet idealleri yerine toplum ve insanlar için çalışırlar (LENA 2023). İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan 1980'lerin başına kadar, aşağıdaki grafikten de görülebileceği gibi, Non-Governmental Organization'ların sayısı 5,6 kat artmıştır. Bu, işbirliği, uzmanlık ve lobi çalışmaları yoluyla önemlerinin artmasıyla ilişkilidir (BPB 2017). Uluslararası Birlikler Birliği (UIA) tarafından sunulan en son verilere göre, Non-Governmental Organization'ların sayısı 1909 ile 2015 yılları arasında 176'dan 8,976'ya yükselmiştir (BPB 2017).

Tüm Non-Governmental Organization'ların listesi aşağıdaki bağlantıda bulunabilir: <https://www.nachhaltigejobs.de/verzeichnis/ngo>

Şekil 1: 1909-2015 yılları arasında sivil toplum kuruluşlarının sayısı

Şekil 1: Anzahl der NGOs zwischen 1909 und 2015

Quelle: Bundeszentrale für politische Bildung (BPB) 2017:

<https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/globalisierung/52808/ngos-nicht-regierungsorganisationen/>

Küresel düzeyde, STK'lar politik gündemi etkilemek için üç ana yaklaşım kullanırlar. İlk olarak, çeşitli yöntemler kullanarak lobi faaliyetlerinde bulunarak, savunma kampanyaları, protesto eylemleri veya gayri resmi lobi çalışmaları gibi. İkincisi, küresel standartlar ve normların şekillendirilmesine yönelik görüşmelere aktif olarak katılırlar ve genellikle müzakere ağlarının bir parçasıdırlar. Bu durumlarda, STK'lar uluslararası hükümet yönetimini belirleyen politik karar süreçlerine doğrudan katılırlar. Üçüncü olarak, STK'lar kaynaklarını sağlayarak, hizmet sağlayıcıları ve uzmanlar olarak rol alırlar ve küresel zorluklarla başa çıkmayı hedefleyen ağlarda gözetim, koordinasyon ve danışmanlık gibi hizmetler sunarlar (BPB 2017).

Kendi kendilerini geniş toplumsal çıkarların temsilcileri olarak tanımlamalarına ve belirli bir siyasi partiye üye olmamalarına rağmen, STK'lar potansiyel aşırı etkileri nedeniyle eleştirilirler. Dikkate değer bir eleştiri noktası, küresel politikadaki meşruiyet eksikliklerini tam olarak dengeleyememeleridir, özellikle de STK'ların kendilerinin demokratik meşruiyetten yoksun olmaları nedeniyle. Dünya nüfusu adına hareket etme yetkisi elde etmek

için demokratik seçimlerden türetilen bir yetkiye sahip olmadıkları ve bu nedenle küresel demokrasiye daha fazla destek olması gereken STK'lar bile demokratik yetkiye sahip değildir. Dahası, STK'ların iç demokratik yapıları her zaman istikrarlı değildir ve bağışlara bağımlılıkları, güvenilirliklerinin tehlikeye girmesi konusunda endişeler uyandırabilir (BPB 2017).

Ülke çapındaki bakış açısından yerel düzeye geçildiğinde, Paderborn'da birçok kurum, dernek ve sivil toplum kuruluşunun bulunduğu ancak sürdürülebilirlik gibi konularla ilgilenen yalnızca üç tanesinin olduğu görülmektedir. Bunlar: Greenpeace Greenwire Paderborn, kar amacı gütmeyen çevre koruma derneği pro grün e. V. Paderborn ve UNICEF Almanya. Bu, Paderborn'da sürdürülebilirlik ve çevre ile ilgilenen kuruluşların, kuruluşların ve derneklerin sayısına göre, ilçe genelinde sadece birkaçının bulunduğunu göstermektedir.

Şekil 1, Almanya'daki tüm sivil toplum kuruluşlarını ele alır, hangi alanla ilişkilendirildiklerinden bağımsız olarak. Bu, sürdürülebilir kalkınma konularına odaklanan organizasyonları diğerlerinden ayırt etmek için ayrı bir çalışma yapılması gerektiği anlamına gelir.

2.1.1 Okullar

Almanya'nın eğitim sistemi uzun süre eğitimde mükemmelliğin bir simgesi olarak kabul edildi. Uzun bir tarihe, akademik sıklığın güçlü vurgusuna ve yüksek nitelikli ve bilgili vatandaşları yetiştirme taahhüdüne sahiptir. En büyük ve etkili Avrupa uluslarından biri olarak, Almanya'nın eğitim alanındaki yaklaşımı uluslararası dikkati ve hayranlığı üzerine çekti. Ancak bu ünün arkasında, derinlemesine incelenmesi gereken bir dizi karmaşıklık, zorluk ve devam eden reformlar bulunmaktadır. Bu bölüm, Alman okul sisteminin incelenmesine odaklanırken, özellikle okul türlerinin çeşitliliği ve bunlar arasındaki ayrımın incelikleri ile Federal Cumhuriyet'teki okul sayısının genel bir bakışını sunar. Alman eğitim manzarası, her biri öğrencilerin farklı ihtiyaçlarına ve isteklerine uygun olarak tasarlanmış geniş bir okul türleri yelpazesi ile karakterizedir. Bu karmaşık okul sisteminin anlaşılması, Alman eğitim sisteminin özünü kavramak için hayati öneme sahiptir. En büyük Avrupa uluslarından biri olarak, Almanya'nın tüm eğitim seviyelerini kapsayan geniş bir kamu ve özel okul ağına sahiptir. Karmaşıklık, ülkenin eğitim yapısının merkezi olmamasından kaynaklanmaktadır; her biri kendi eğitim politikasını ve okul sistemini şekillendirme

konusunda yüksek bir derecede özerkliğe sahip olan 16 eyaletten oluşan bir federal yapıya sahiptir. Sonuç olarak, kendi özellikleri ve amaçları olan birçok okul türü gelişmiştir.

2.1.2 Almanya'daki okullar - Ortaöğretim okulları (Devlet)

Almanya'daki ortaöğretim okul sisteminin nasıl işlediğini anlamamanın en kolay yolu, Edelstein'in (2013) tanımına bir göz atmak olacaktır:

“Sekundarbereich II, genel ve mesleki tam zamanlı okulları ve çift sisteme dayalı meslek eğitimini içerir. Hangi eğitim kurumlarının bir genç için mevcut olduğu, genellikle hangi okul diplomasını aldığına bağlıdır: Temel eğitim diploması, çoğunlukla çift sistemde bir meslek eğitimine başlama hakkı verir. Ancak gençlerin bunun için öncelikle bir işletmede bir çıraklık yeri bulmaları gerekir. Bu başarısız olursa - ve bu durum, temel eğitim diploması alan öğrencilerin önemli bir bölümü için geçerlidir - gençler, özellikle de hala okul çağında oldukları için, geçiş sistemlerinde mesleğe hazırlık önlemlerinden birini tamamlamak zorundadırlar. Ortaokul mezuniyeti (MSA) olan gençler için seçeneklerin yelpazesi belirgin şekilde daha geniştir. MSA, çift eğitimin yanı sıra tam zamanlı okul tabanlı meslek eğitimine başlama hakkı verir ve - belirli bir not ortalaması koşulu altında - çeşitli mesleki lise türlerine (FOS, BOS, mesleki lise) ve lise üst sınıflarına erişimi sağlar. Çift ve tam zamanlı okul tabanlı meslek eğitiminde belirli bir iş alanına uygun bir mesleki diploma alırsınız. Diğer (aynı zamanda mesleki olan) eğitim yolları, genel veya belirli bir alanla sınırlı yüksek öğrenim veya yüksek okul diploması elde etmeye ve bu nedenle üçüncül seviyede bir eğitime başlama yetkisi verir. Ancak, bir yükseköğretime giriş yetkisi elde eden gençlerin önemli bir bölümü, çift veya tam zamanlı okul tabanlı meslek eğitimi alır.” (EDELSTEIN 2013)

Bu tanım, Almanya'daki ortaöğretim okul sistemiyle ilgili olarak 'Sekundarbereich II' teriminin ne anlama geldiği konusunda mükemmel bir genel bakış sağlar. STATISTA'nın (2023) Almanya'daki genel eğitim okullarının sayısı ile ilgili 2021/2022 öğretim yılına ilişkin bir çalışması, Almanya'da 32.206 okul bulunduğunu, bunların arasında 9.381 ortaöğretim okulu olduğunu göstermektedir (STATISTA 2023). Ülke çapındaki değerlendirmelerden daha yerel bir bakışa döndüğümüzde, sadece Paderborn şehrinin 37 okul ve okul birliğine sahip olduğunu, bu okullarda yaklaşık 18.000 öğrencinin yaklaşık 1.500 öğretmen tarafından eğitildiğini görüyoruz. Buna ek olarak, Paderborn ilçesinin yetkisinde olmayan okullar, bir akşam lisesi ve çeşitli meslek okulları bulunmaktadır (STADT PADERBORN t.y.). Maalesef, bu kurumlara kayıtlı öğrencilerin yaş gruplarını belirlemeye yönelik bilimsel bir çalışma bulunmamaktadır.

Özetlemek gerekirse, bu istatistikler ve örnekler Almanya'daki ortaöğretim okul sisteminin geniş bir genel bakışını sunsa da, bu okullarda kayıtlı öğrencilerin yaş gruplarına ilişkin spesifik veriler eksiktir. Bu bilgi boşluğu, Almanya'daki ortaöğretim öğrencilerinin demografik durumunu ve ihtiyaçlarını daha iyi anlamak için daha fazla araştırma ve veri toplamanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Genel olarak, Alman ortaöğretim okul sistemi genç öğrencilere çeşitli fırsatlar sunan karmaşık ve çok katmanlı bir eğitim alanıdır. Edelstein'in tanımı, ulusal istatistikler ve yerel bir bakış açısının birleşimi, Almanya'daki ortaöğretim alanının önemini ve çeşitliliğini kapsamlı bir şekilde gösterir, ancak daha detaylı bir anlayış için ek araştırma ve veriye ihtiyaç duyulan alanları da ortaya koyar.

3. Çevre ve iklim ile ilgilenen kuruluşların sayısı

Çevreci kuruluşlar, uzun vadeli ve özellikle çevrenin korunması için çalışan vatandaşların bir araya gelmesinden oluşur. Sıklıkla yerel çevre sorunlarına odaklanan sivil toplum girişimlerinin aksine, çeşitli çevre konularıyla ilgilenirler. Temel hedefleri arasında, doğal yaşam alanlarının korunması, iklim koruması, tehlikede olan türlerin ve ekosistemlerin korunması gibi klasik doğa koruma faaliyetleri yer alır. Ayrıca hava, su ve toprak gibi çevre ortamlarının korunmasını da hedefler. Ayrıca, enerji, ulaşım ve tarım gibi diğer politika alanlarında çevre dostu önlemlerin alınmasını desteklerler. Çevre hareketi, pratik çevre koruması ve geleneksel doğa koruması ile politik ekoloji olmak üzere iki ana akıma ayrılabilir. (MEZ 2021, s. 925). Özellikle iklim değişikliği ve sürekli olarak gelişen iklim politikaları gibi gelecekteki gelişmeleri göz önünde bulundurarak sürdürülebilir ve tutarlı bir çevre gelişimi, çevre ve iklim konularına odaklanan kuruluşlar olmaksızın mümkün değildir. Daha küçük kuruluşlar ve organizasyonlar genellikle etkileri bilinmeyen veya yalnızca yerel düzeyde önemli olan yerlerdir. Bu nedenle, Almanya'daki yedi büyük kuruluşun açıklaması ve bağlantısı şöyle:

Adı	Web Sitesi	Açıklama
Bund für Umwelt und Naturschutz	www.bund.net DE www.bund.net/bund-in-english/ (EN)	"Temiz nehirler ve sürdürülebilir ulaşım politikası için - nükleer enerjiye ve kitlesel hayvancılığa karşı: 1975'ten beri, çevre politikasına odaklanan Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland (BUND). Yaklaşık 500.000 üye ve destekçi, doğanın korunması için yerel, bölgesel ve uluslararası düzeyde çalışmaktadır."
Deutsche Umwelthilfe	www.duh.de (DE) www.duh.de/englisch/ (EN)	"Doğa ve tüketiciler için bir aktivist: 1975'te kurulan Deutsche Umwelthilfe e.V. (DUH), sürdürülebilir teknolojiler ve çevre dostu ürünler

		için çalışmaktadır. Dernek, tüketici hakları için örnek davalarla mücadele etmektedir."
Deutscher Naturschutzring	www.dnr.de (DE Almanca olarak mevcuttur)	"Çevre ve doğa koruması hepimizi ilgilendirir. 1950'de kurulan Deutscher Naturschutzring (DNR), yaşam kalitemizin güvence altına alınması ve iyileştirilmesi için sürekli çalışmaktadır. Bugün, Almanya'daki doğa ve çevre koruma örgütlerinin çatı kuruluşuna 95 farklı dernek üyedir."
Greenpeace	www.greenpeace.de (DE) www.greenpeace.org/eu-unit/ (EN)	"Greenpeace aktivistleri, çevre için bir tehdit gördükleri her yerde ortaya çıkıyor: Çevre koruma örgütü, nükleer denemelere, dünya denizlerinin kirlenmesine ve zehirli atıkların taşınmasına karşı protesto ediyor."
NABU – Naturschutzbund Deutschland	www.nabu.de (DE) www.en.nabu.de (EN)	"Naturschutzbund Deutschland (NABU), yüz yıldan fazla süredir insanları doğayı deneyimlemeye ve takdir etmeye teşvik etmektedir. Somut doğa koruma projelerinden siyasi faaliyetlere ve çevre eğitime kadar - yaklaşık 520.000 NABU üyesi, bitki ve hayvan yaşamını korumak için çalışmaktadır. Doğa lobisi her yıl "Yılın Kuşu"nu seçer ve iki enstitüde araştırma projelerini yönetir."
ROBIN WOOD	www.robinwood.de (yalnızca Deutsch olarak mevcuttur)	"Başlangıçta ünlü Robin Hood'dan ilham alan ROBIN WOOD, 1982'den beri Almanya ve dünyanın diğer bölgelerindeki orman ölümlerine karşı mücadele etmektedir. Kar amacı gütmeyen dernek, enerji ve ulaşım alanlarında da faaliyet göstermektedir. Aktivistler, "ölümlü ormanların intikamcıları" olarak adlandırıldıkları, olağandışı eylemlerle kamuoyunu fark ettirmektedir."
WWF Deutschland	www.wwf.de (DE) www.wwf.eu (EN)	"Dünya çapında bulunan bitki türlerinin yarısından fazlası şu anda yok olma tehlikesi altındadır, hayvan krallığında ise her dört türden biri tehlikede listesindedir. Dünyanın en büyük bağımsız doğa koruma örgütlerinden biri olan World Wildlife Fund For Nature (WWF Deutschland) çalışanları, tür ve iklim koruması için çaba harcamaktadır."

Tablo 1: Almanya'da çevre koruma ve sürdürülebilirlik alanında faaliyet gösteren en büyük yedi kurum.
Grafik İçin: <https://www.deutschland.de/de/topic/umwelt/erde-klima/umweltorganisationen>

Yukarıdaki tablo sadece Almanya'daki birçok çevre örgütünün küçük bir kısmını göstermektedir. Ancak buradan Almanya'nın çevre koruma alanında önemli bir odak noktasına sahip olduğu açıkça görülmektedir. Bu durum sadece, "Çevre koruma örgütlerinin uzmanlaşması, nesnel hale gelmesi ve profesyonelleşmesinin artması ve çevre idaresi ve şirketlerle lobi faaliyeti ve stratejik ittifakların protesto odaklı eylemlere göre önem

kazanması, uluslararası karşılaştırmada güç ve yeteneklerinin çevre politikasının başarısı için önemli bir önkoşul olarak kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır" (MEZ 2021, S. 927) şeklinde ifade edilen gelişmelerle de ilgilidir.

4. Almanya'da Yeşil Dünya projesi ile kurumlardaki gençlerin yüzde kaçına ulaşılabilceği (tahmini)

Sosyal medyadaki varlığımız, proje web sitemiz ve işbirliği ağımız ile katılımcılarımızın geniş bir kitleye ulaşmasını amaçlıyoruz. En az 800 kişiye ulaşabileceğimizi tahmin ediyoruz ancak farklı temel popülasyonlar (bir bölgedeki tüm gençler, Almanya'daki gençler, Avrupa'daki gençler, gençlik grupları vb.) için yüzde belirtmeyiz. Bu proje, gençlerin gönüllü katılımını teşvik etmeyi amaçlayan, özellikle Almanya'da faaliyet gösteren ve ondan fazla Avrupa ülkesinde şubeleri ve alt grupları bulunan Drachenlegion gibi gençlik gruplarında olduğu gibi, gayri resmi eğitim alanında odaklanmıştır. Amacımız, toplumsal ve kişisel gelişimi destekleyen geniş kapsamlı ve bütünleştirici bir öğrenmeyi teşvik etmektir.

Almanya'da Greenworld projesi kapsamında desteklenen geniş kapsamlı ve kapsayıcı bir öğrenmeyi teşvik etmek, farklı bir grup insan için erişilebilir bir öğrenme ortamı oluşturmayı amaçlayan bir eğitim yaklaşımı veya girişimi olarak değerlendirilmektedir. Bu tür bir öğrenme süreci, sosyal ve kişisel gelişimlerine olumlu katkıda bulunur. Kapsayıcılığın vurgulanması, herhangi bir arka plana, yeteneğe veya koşula bakılmaksızın, tüm insanların sürdürülebilirlik konuları ve yeşil girişimcilikle ilgili öğrenme fırsatlarına eşit erişime sahip olmasını sağlamayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Kapsayıcılık, çeşitli kültürel, sosyo-ekonomik ve demografik arka planlara sahip öğrenenlerin hoşgörüsüyle karşılanması anlamına gelir. Alman Greenworld yaklaşımı, girişimci eğitimde kapsayıcılığa odaklanır ve girişimci becerileri ve bilgilerini kazanmanın, arka planları, kimlikleri veya koşulları ne olursa olsun herkes için erişilebilir ve faydalı olmasını sağlar. Bu yaklaşım, gelecekteki girişimcilerin tüm yaşam alanlarından aynı fırsatlara sahip olmalarının ne kadar önemli olduğunu kabul eder. Bu, kapsamlı etki kavramı ile sıkı sıkıya bağlantılıdır. Kapsamlı, Greenworld girişiminin geniş ve çeşitli bir kitleye ulaşmayı hedeflediği anlamına gelir. Öğrenme içeriğini yaymak ve öğrenenleri geniş bir düzeyde etkilemek için çeşitli kanallar ve yöntemler kullanılabilir. Odak, yeşil ekonomi (Loiseau vd., 2016), yeşil girişimcilik ve gençler arasında bir farkındalık

oluşturmaktır; bu, geleneksel akademik bilginin yanı sıra gerekli becerileri, yetenekleri, değerleri ve tutumları da içerir. Öğrenme, farklı ortamlarda, formel ve gayri resmi ortamlarda da gerçekleşen, sürekli bir süreç olarak görülür. Sosyal konularda, bireyin sosyal gelişimine katkıda bulunmayı hedefliyoruz. Bu, öğrenenlerin işbirliği, ekip çalışması ve topluma katılım gibi sosyal beceriler, empati ve toplumsal konulara anlayış kazanmalarına yardımcı olabilir. Ayrıca gençlerin kişisel gelişimleri de ele alınmalıdır. Greenworld'de kişisel gelişim, bireysel büyüme ve kişisel iyileşme üzerine odaklanır. Burada özsaygının, özgüvenin, direncin ve kişisel hedefler belirleme ve bunları gerçekleştirme yeteneğinin güçlendirilmesi ön plandadır.

Özetlemek gerekirse, Alman Greenworld yaklaşımı, eğitimi ve gelişimi bütünsel bir şekilde ele alır ve sürdürülebilirlik bağlamında gençlerin öğrenmesinin sadece akademik başarılarla ilgili olmadığını, aynı zamanda çok yönlü, sosyal bilinçli bireyler olmalarının da önemli olduğunu kabul eder. Bu hedeflere ulaşmak için bütünleştirici öğrenme ortamları oluşturulmaktadır. Bu ortamlar, farklı öğrenme stillerini ve yeteneklerini dikkate alacak şekilde tasarlanmıştır ve gençlere başarılı olabilmeleri için destek ve kaynaklar sağlar.

Bu hedeflere ulaşmak için, Greenworld içinde çeşitli sosyal, kültürel ve eğitimle ilgili girişimler düzenliyoruz. Bu girişimler, ERASMUS+ projesinin sonuçlarıyla doğrudan ilişkilendirilir. Almanya'da Greenworld ile 800'den fazla kişiye ulaşmayı başatabileceğimizden oldukça eminiz. Ancak 800, Greenworld projesiyle Almanya'da ulaşabileceğimiz gerçekçi minimum sayıdır.

5. Almanya'da "yeşil düşünce merkezlerinde" kaç gencin eğitilebileceği (tahmini)

Çevre sorunları sadece insanlığın hayatta kalmasını tehdit etmekle kalmaz, aynı zamanda gezegenimizin yaşanabilirliği için ciddi bir tehdit oluşturur. Bu yaklaşan tehlikeyi önlemek için insanların hem bugün hem de gelecekte geleneksel düşünce ve davranışlarını derhal terk etmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, bireyler bu acil ekolojik zorluklara çözümler bulmak için derhal harekete geçmelidirler. Günümüzde, çevre sorunlarını çözmek için sadece teknolojik ilerlemelere veya yasal düzenlemelere güvenmek yeterli değildir. İşin özü, bireysel davranışların değiştirilmesi gerekliliğinde yatar; bu da tutumların, bilginin ve değerlerin

değişmesini gerektirir. Pozitif bir tutum geliştirme ve çevreyi öne çıkaran değerlerin öğretilmesi, çevre eğitimi yoluyla sağlanabilir.

"Yeşil Düşünme Merkezi" terimi gerçekte spesifik bir terim değildir ve genel olarak tanınmış veya kurulmuş bir kavram değildir. Ancak Almanya bağlamında, Greenworld bir eğitim kurumu veya örgütüdür ve çevreci ve sürdürülebilir düşünce ve davranışı teşvik etmeye adanmıştır. Bu nedenle, tesislerimiz sürdürülebilirlik konularında eğitim ve farkındalık sağlamaya odaklanmıştır. Bireyleri, toplulukları ve kuruluşları çevre konuları, çevre koruma ve sürdürülebilir yaşam tarzı konularında bilgilendirmek için programlar, atölye çalışmaları ve kaynaklar sunarlar. Ayrıca, çevre koruma için mücadele ederler ve bireyleri ve grupları, çevre konularında yerel, ulusal veya küresel düzeyde faaliyet göstermeye teşvik ederler. Alman "Yeşil Düşünme Merkezleri" ayrıca topluluk katılımına ve yeşil altyapının teşviki için işbirliğine odaklanarak sürdürülebilir teknolojileri ve altyapıları, yenilenebilir enerji kaynaklarını, enerji verimli binaları ve yeşil peyzaj tasarımlarını tanıtır.

Çevre bilincinin eğitimi, toplumun her kesiminde çevre bilincinin geliştirilmesini içerir. Çevre dostu ve sürdürülebilir uygulamaların anlaşılmasını sağlamanın yanı sıra, olumlu davranış değişikliklerini teşvik etmeyi amaçlar. Aynı zamanda doğal, tarihi, kültürel ve sosyo-estetik değerlerin korunmasını savunur. Çevre eğitimi, sorunların çözümünde katılımı ve angajmanı aktif olarak teşvik eder. Temel amacı, eğitim sürecinden geçen bireyleri, çevreye karşı sorumlu davranışlar göstermeleri için gereken bilgi, beceri ve değerlerle donatmaktır.

Yeşil Düşünme Merkezleri, daha sürdürülebilir ve çevreci bir geleceğe doğru atılan adımlarda önemli kuruluşlardır. Bu merkezler, genç nesillerde çevresel zorluklar hakkında derin bir anlayış oluşturmaya ve yenilikçi çözümleri teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çeşitli eğitim programları, atölye çalışmaları ve kaynaklar sunarak, gençlerin çevreye etkin bir şekilde bakabilmeleri için gerekli bilgi ve becerileri aktarmada merkezi bir rol oynamaktadırlar.

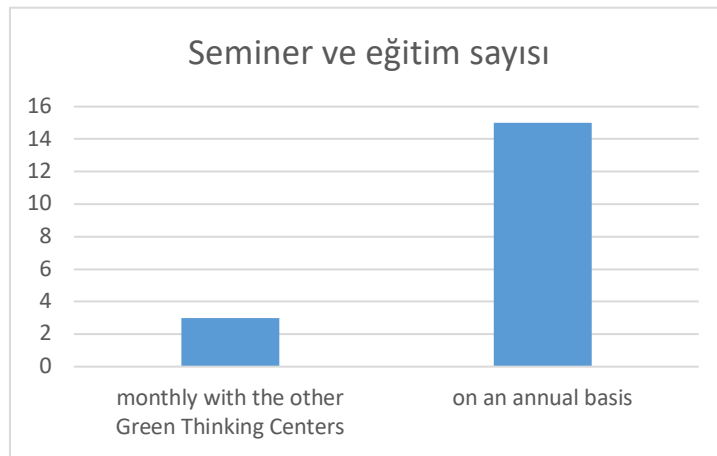
Bu "Yeşil Düşünme Merkezi" lerinde kaç genç kişinin eğitilebileceğine ilişkin soruyu ele alırken, aslında önemli bir toplumsal girişimin özüne iniyoruz. Bu merkezlerin gençleri çekme, eğitme ve ilham verme yetenekleri, acil çevre sorunlarıyla başa çıkma yeteneğimize doğrudan etki eder. Toplamda, "Yeşil Düşünme Merkezi"nde yaklaşık 150 kişiye eğitim verebiliriz, bu merkez Paderborn Üniversitesi'nde (UPB) derslerle doğrudan bağlantılıdır.

6. Almanya'daki "Yeşil Düşünce Merkezleri"ndeki seminerlere kaç STK / kamu / gençlik grubu / okul katılabilir (tahmini)?

Marc Beutner

Yeşil düşünce, tüm sürdürülebilir ve çevre dostu girişimler için genel bir terim olarak hizmet edebilir. Fikirler geliştirmek ve planlamak, yeşil bir düşünce tarzını benimsemenin temel bir yeteneğidir ve kişisel yaşamımızı yapılandırmak kadar, iş dünyasında veya iş yerinde hedeflerimize ulaşmamızı sağlamak açısından da geçerlidir. Yeşil düşünce, geleceğe yönelik zihinsel bir yolculuğumuzda bizi rehberleyen bir tür harita olan stratejik bir süreçtir. Planlama yoluyla gerekli kaynakları hesaplarız ve üstesinden gelmemiz gereken engelleri tanırız. Mükemmel planlayıcılar, değişiklikleri ve dönüşümleri öngören, fırsatlar arayan ve geleceğin belirsizlikleriyle başa çıkan öngörülü düşünürlerdir. Bu nedenle, Greenworld Yeşil Düşünme Merkezleri, önemli bir bölgesel destek kaynağıdır.

Almanya ve Paderborn bölgesinde, Paderborn Üniversitesi Ekonomi ve Personel Eğitimi Kürsüsü'nde bir Yeşil Düşünme Merkezi kurabiliriz. Bu, Yeşil Düşünme Merkezleri kuracak üç diğer Alman kuruluşuyla bağlantılıdır: Bilgi Teknolojileri şirketi Ingenious Knowledge GmbH (IK), Avrupa ortaklarıyla birlikte Drachen Legion gençlik grupları birliği ve eğitim sağlayıcısı BOB GmbH. Paderborn Üniversitesi'ndeki Yeşil Düşünme Merkezi'nin eğitim ve seminerleri aylık olarak sunulacak ve yıllık bazda en az 10 kuruluşa yönelik ek eğitimler ve seminerler düzenlenecektir.

Şekil 2: Almanya'da "Yeşil Düşünce Merkezi" tarafından düzenlenen seminer ve eğitim kurslarının sayısı

7. Yeşil işler için yeşil fikir atölyesinde bir araya gelebilecek üniversite/şirket ve genç sayısı (tahmini)

Paderborn Üniversitesi, Almanya'nın batısındaki Kuzey Ren-Vestfalya eyaletinde bulunmaktadır. Kuzey Ren-Vestfalya'da toplamda 2021 verilerine göre 70'ten fazla üniversite, yükseköğretim ve sanat akademisi bulunmaktadır. Aşağıdaki tablolarda, 71 giriş içeren bu kurumların listesini görebilirsiniz. Temelde, çoğu programlarında sürdürülebilirlikle ilgili yönleri ele aldığı için, hepsi yeşil ekonomi ve yeşil istihdam konularında bir araya gelebilir. Ancak, gerçekte hepsi birbirine bağlı değildir ve Paderborn Üniversitesi, Yeşil Düşünme Merkezi aracılığıyla sadece bazılarına ulaşabilir. Bununla birlikte, en azından hepsini Greenworld projesi hakkında bilgilendirmek mümkündür ve bu aşağıda listelenmiştir:

İsim	Hauptsitz / Standort	Üniversite Türü	Fonlama
Alanus Hochschule für Kunst und Gesellschaft	Alfter	Kunsthochschule	Özel
Bergische Universität Wuppertal	Wuppertal	Üniversite	Devlet
Cologne Business School	Köln	Hochschule	Özel
Deutsche Hochschule der Polizei	Münster	Üniversite	Administrativ
Deutsche Hochschule für Gesundheit und Sport	Unna	Hochschule	Özel
Deutsche Sporthochschule Köln	Köln	Üniversite	Devlet
EBC Hochschule	Düsseldorf	Hochschule	Özel
EBZ Business School	Bochum	Hochschule	Özel
Europäische Fachhochschule	Brühl	Hochschule	Özel
Evangelische Hochschule Rheinland-Westfalen-Lippe	Bochum	Hochschule	Kilise

İsim	Hauptsitz / Standort	Üniversite Türü	Fonlama
FH Aachen	Aachen	Hochschule	Devlet
Fachhochschule Bielefeld	Bielefeld	Hochschule	Devlet
Fachhochschule der Diakonie	Bielefeld	Hochschule	Kilise
Fachhochschule der Wirtschaft	Paderborn	Hochschule	Özel
Fachhochschule des Mittelstands	Bielefeld	Hochschule	Özel
Fachhochschule Dortmund	Dortmund	Hochschule	Devlet
Fachhochschule für Rechtspflege Nordrhein-Westfalen	Bad Münstereifel	Hochschule	Administrativ
Fachhochschule Münster	Münster	Hochschule	Devlet
Fachhochschule Südwestfalen	Iserlohn	Hochschule	Devlet
Fernuniversität in Hagen	Hagen	Üniversite	Devlet
FlieBner Fachhochschule Düsseldorf	Düsseldorf	Hochschule	Özel
Folkwang Universität der Künste	Essen	Kunsthochschule	Devlet
Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf	Düsseldorf	Üniversite	Devlet
Hochschule Bochum	Bochum	Hochschule	Devlet
Hochschule Bonn-Rhein-Sieg	Sankt Augustin	Hochschule	Devlet
Hochschule der Sparkassen-Finanzgruppe	Bonn	Hochschule	Özel
Hochschule des Bundes für öffentliche Verwaltung	Brühl	Hochschule	Administrativ
Hochschule Düsseldorf	Düsseldorf	Hochschule	Devlet

İsim	Hauptsitz / Standort	Üniversite Türü	Fonlama
Hochschule Fresenius	Köln	Hochschule	Özel
Hochschule für Finanzen Nordrhein-Westfalen	Nordkirchen	Hochschule	Administrativ
Hochschule für Gesundheit	Bochum	Hochschule	Devlet
Hochschule für Kirchenmusik der Evangelischen Kirche von Westfalen	Herford	Kunsthochschule	Kilise
Hochschule für Medien, Kommunikation und Wirtschaft	Köln	Hochschule	Özel
Hochschule für Musik Detmold	Detmold	Kunsthochschule	Devlet
Hochschule für Musik und Tanz Köln	Köln	Kunsthochschule	Devlet
Hochschule für Oekonomie & Management	Essen	Hochschule	Özel
Hochschule für Polizei und öffentliche Verwaltung Nordrhein-Westfalen	Gelsenkirchen	Hochschule	Administrativ
Hochschule Hamm-Lippstadt	Hamm	Hochschule	Devlet
Hochschule Niederrhein	Krefeld	Hochschule	Devlet
Hochschule Rhein-Waal	Kleve	Hochschule	Devlet
Hochschule Ruhr West	Mülheim an der Ruhr	Hochschule	Devlet
International School of Management	Dortmund	Hochschule	Özel
Katholische Hochschule Nordrhein-Westfalen	Köln	Hochschule	Kilise
Kirchliche Hochschule Wuppertal	Wuppertal	Üniversite	Kilise

İsim	Hauptsitz / Standort	Üniversite Türü	Fonlama
Kölner Hochschule für Katholische Theologie	Köln	Üniversite	Kilise
Kunstakademie Düsseldorf	Düsseldorf	Kunsthochschule	Devlet
Kunstakademie Münster	Münster	Kunsthochschule	Devlet
Kunsthochschule für Medien Köln	Köln	Kunsthochschule	Devlet
Philosophisch-Theologische Hochschule Münster	Münster	Üniversite	Kilise
Praxis-Hochschule	Rheine	Hochschule	Özel
Rheinische Fachhochschule Köln	Köln	Hochschule	Özel
Rheinische Fachhochschule Neuss	Neuss	Hochschule	Özel
Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn	Bonn	Üniversite	Devlet
Robert Schumann Hochschule Düsseldorf	Düsseldorf	Kunsthochschule	Devlet
Ruhr-Universität Bochum	Bochum	Üniversite	Devlet
RWTH Aachen	Aachen	Üniversite	Devlet
SRH Hochschule für Logistik und Wirtschaft	Hamm	Hochschule	Özel
Technische Hochschule Georg Agricola	Bochum	Hochschule	Özel
Technische Hochschule Köln	Köln	Hochschule	Devlet
Technische Hochschule Ostwestfalen-Lippe	Lemgo	Hochschule	Devlet
Technische Universität Dortmund	Dortmund	Üniversite	Devlet
Theologische Fakultät Paderborn	Paderborn	Üniversite	Kilise

İsim	Hauptsitz / Standort	Üniversite Türü	Fonlama
Universität Bielefeld	Bielefeld	Üniversite	Devlet
Universität Duisburg-Essen	Duisburg	Üniversite	Devlet
Universität Paderborn	Paderborn	Üniversite	Devlet
Universität Siegen	Siegen	Üniversite	Devlet
Universität Witten/Herdecke	Witten	Üniversite	Özel
Universität zu Köln	Köln	Üniversite	Devlet
University of Applied Sciences Europe	Iserlohn	Hochschule	Özel
Westfälische Hochschule	Gelsenkirchen	Hochschule	Devlet
Westfälische Wilhelms-Universität	Münster	Üniversite	Devlet

Tablo 2: Kuzey Ren-Vestfalya, Almanya'daki potansiyel üniversitelere genel bakış

Daha önce de belirtildiği gibi, Paderborn Üniversitesi (UPB) bu üniversitelerin yalnızca birkaçı ile aktif olarak işbirliği yapabilmektedir. Bunlar Köln Üniversitesi ve Bielefeld Üniversitesi ile Köln Teknik Üniversitesi'dir).

8. Çevre ve iklim bilincine yönelik alanlar

Federal Çevre Ajansı'na (UBA 2023) göre çevre ve iklim konusunda farkındalığın artırılması merkezi bir konudur. UBA şunu vurguluyor:

"Almanya'nın 2018 ve 2019'da karşılaştığı tüm sorunlar arasında çevre ve iklimin korunması, ankete katılanlar için diğer tüm zorlukların üzerinde yer aldı." (UBA 2023 – İngilizceden Almancaya çevrilmiştir)

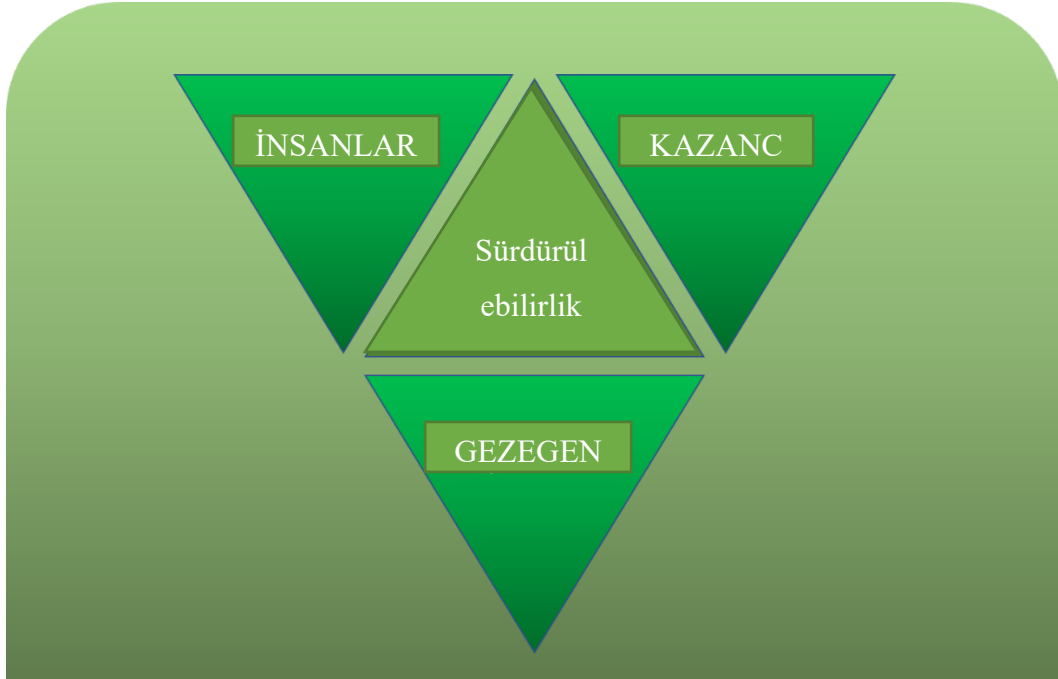
Almanya, çevre koruma ve iklim bilincine olan güçlü taahhüdüyle bugün tanınmaktadır. Ülkenin bu önemli konulara yaklaşımı, daha sürdürülebilir ve çevre dostu bir topluma katkı sağlayan çeşitli ana alanları kapsar. Yenilenebilir enerji devrimi konusunda, Almanya,

yenilenebilir enerji kaynaklarına geçişte öncü bir konumdadır, yani "Energiewende" (BMBF 2023) olarak adlandırılan bu süreçte. Bu program kapsamında, Almanya, karbon ayak izini ve fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmak için rüzgar, güneş ve hidroelektrik enerjilere yoğun yatırım yapmaktadır (aynı kaynak, 2023). Ayrıca, Almanya sürdürülebilir ulaşım olanaklarını teşvik etmektedir. Özellikle şehirlerde bisiklet kullanımını teşvik etmek isteyen Almanya, elektrikli araçlar için büyüyen bir altyapı inşa etmektedir. Hükümet, çevre dostu toplu taşımacılığı teşvik etmekte ve sera gazı emisyonlarını azaltmayı, bunu da toplu taşıma ağının genişletilmesiyle gerçekleştirmektedir. İnşaat sektöründe ise, Almanya enerji verimli yapı ve sürdürülebilir mimaride öncüdür. Ülkenin çevre dostu inşaat uygulamalarına olan bağlılığı, enerji tasarrufunu teşvik etmekte ve çevre kirliliğini azaltmaktadır. Almanya uzun yıllardır kapsamlı bir atık yönetim sistemine sahiptir. Şu anda, hükümet bu atık yönetim sisteminin etkinliğinden övünmektedir. Temel düşünce, geri dönüşüm programlarını geliştirmek ve atık bertarafı için çok katı düzenlemelere dayanmaktadır. Bu, depolama atıklarının azaltılmasına ve kaynak verimliliğinin artırılmasına katkıda bulunmaktadır. Alman şirketleri, sürdürülebilir teknolojilerin ve çevre dostu yeniliklerin geliştirilmesinde öncü konumdadır. Yeşil enerji çözümlerinden çevre dostu ürünlere kadar - Almanya, daha yeşil bir gelecek için yenilikleri teşvik etmekte ve bu süreç okulda başlamaktadır. Çevre bilinci Alman okullarında erken yaşlardan itibaren başlamaktadır. Eğitim sistemi, sürdürülebilirliğe büyük önem verir ve öğrencilere çevre koruma ve sürdürülebilirliğin önemini öğretir. Şu anda, Almanya, okul müfredatlarındaki "Yeşil Eğitim", "Yeşil Girişimcilik" (Beutner 2018) ve "Yeşil Ekonomi" unsurlarını güçlendirmeye çalışmaktadır. Öğrenciler, Almanya'daki doğal manzaraların ve biyolojik çeşitliliğin korunmasının ne kadar önemli olduğunu öğrenirler. Bu, düzenli olarak yapılan halka açık farkındalık kampanyalarıyla desteklenmektedir. Temel amaç, vatandaşları ve öğrencileri çevre sorunları, iklim değişikliği ve ekolojik ayak izlerini azaltma konusundaki fırsatlar konusunda bilgilendirmektir. Özetlemek gerekirse, Almanya uluslararası iklim koruma anlaşmaları ve girişimleri, örneğin Paris Anlaşması'na aktif olarak katılmaktadır. Ülke, sera gazı emisyonlarını azaltmayı ve diğer ülkeleri iklim koruma çabalarında desteklemeyi taahhüt etmiştir. Almanya'nın çevre ve iklim bilinci çok yönlü ve kapsamlıdır ve toplumun ve ekonominin çeşitli yönlerini kapsar. Ülkenin sürdürülebilirlik konusundaki taahhüdü, çevre koruma ve iklim değişikliği ile mücadele etmek isteyen diğer uluslar için ilham verici bir model olarak hizmet etmektedir. Bu farkındalık önlemleri, politika ve karar alma süreçlerinde olduğu gibi bilim alanında da gerçekleşmektedir. Alman şirketlerinde,

çevre ve iklim bilinci Ar-Ge ve pazarlama departmanlarında ele alınmaktadır. En önemli konu, çevre ve doğa korumasının günlük yaşamda dikkate alınması gerektiğidir.

9. Yeşil girişimciler için finansmana erişim analizi

Almanya'da, yeşil ekonomi ve yeşil girişimciler için çeşitli finansman ve destek türlerini bulmak oldukça kolaydır. Yeşil ekonomi, sürdürülebilirlik ve 'üçlü dip çizgi' (TBL) üzerine odaklanır ve toplumun, gezegenin ve kârın (Profit) üç boyutunu veya 3 P'sini - İnsanlar (People), Gezegen (Planet) ve Kâr (Profit) - sürdürülebilir bir gelişme için dikkate alır (bkz. örn. Adams / Frost / Webber 2004 ve Kanashiro vd. 2020). Bu, bir toplumun ekolojik, ekonomik ve sosyal performansını değerlendirir.

Şekil 3: Yeşil ekonomi ve sürdürülebilirlik yönleri – üçlü sonuç (Adams ve diğerleri 2004 ve Kanashiro ve diğerleri 2020'ye dayanan kendi grafiği)

Yeşil girişimcilere yönelik burslar ve kamu destek programları mevcuttur. Bu alanda, Berlin Yatırım Bankası (IBB) programı ve birçok diğer program gibi çeşitli kamu destek programları bulunmaktadır. İşte en popüler olanları:

AWE - Ekonomi ve Kalkınma Ajansı (AWE 2023), özellikle gelişmekte olan ve orta gelirli ülkelerdeki girişimcileri desteklemeye odaklanarak rehberlik ve danışmanlık sağlar.

Almanya Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı (BMZ 2023), develoPPP.de adlı bir teşvik programı sunar. Bu program, gelişmekte olan ve orta gelirli ülkelerde yerel halk için sürdürülebilir fayda sağlayan şirketleri ve yenilikçi girişimleri destekler.

Ayrıca, Almanya Federal Ekonomi ve İklim Koruma Bakanlığı (BMWK 2023), INVEST adlı bir kamu destek programı sunar. Bu program, risk sermayesi sağlama konusunda destek sağlar. INVEST, start-up'ları ve özel yatırımcıları bir araya getirir ve genellikle cesur fikirlere inanan yatırımcıları harekete geçirir.

BMWK (2023b) ayrıca ZIM - Orta Ölçekli İşletmeler İçin Merkezi İnovasyon Programı adlı bir program sunar. Bu program, küçük ve orta ölçekli işletmelerin yenilik kapasitelerini desteklemeyi amaçlamaktadır ve mevcut ürünlerin, süreçlerin veya teknik hizmetlerin önemli iyileştirmelerini veya yeni çözümlerin geliştirilmesini hedefler.

HTGF (2023) - Yüksek Teknoloji Girişim Sermayesi Fonu: HTGF, geleceğe yönelik teknoloji start-up'larına ilk finansman ve teşvikler sağlar.

IBB - İşletme Ekibi GmbH (IBB 2023), Almanya'nın başkenti Berlin'deki girişimcilere destek sağlar. Bu kaynaklar iş koçluğu etkinlikleri için ayrılmıştır.

Berlin Yatırım Bankası (Investitionsbank Berlin 2023), küçük ve orta ölçekli işletmelere odaklanarak Berlin'in özel finansman desteğini sağlar. Banka, kredi tabanlı ve katılım odaklı finansmanları, hibe programlarıyla birleştirir.

KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau), sürdürülebilir ürünler, döngüsel ekonomi veya yeşil teknolojiler gibi alanlarda yeşil bir başlangıç yaparak iklim korumasına katkıda bulunma fırsatları sunar. KfW, yeşil start-up'lar için sağlam bir finansal destek sağlar ve Almanya'da Yeşil Girişimciliğin önemli destekçilerinden biridir.

10. Bölgesel bölgede yeşil girişimcilik kültürü

Gevrenova'ya göre, yeşil girişimcilik, "hem kâr hem de doğa odaklı olan ve iş faaliyetleri çerçevesinde çevresel sorunları çözebilecek yeni bir ticaret biçimi olarak tanımlanabilir." Yeşil girişimcilik kültürü biraz daha fazlasını ifade eder. Chen / Lin / Lai 2022'nin tartışmasına göre, liderlik, kültür ve yaratıcılık, yeşil girişimciliğin belirleyici faktörleridir. Bu bulgulara göre, yeşil yaratıcılığın bir aracı rolü vardır. Bu rol, çevresel liderlik ve yeşil girişimcilik arasındaki ilişkiye odaklanır. Ayrıca, ekolojik organizasyon kültürü ile yeşil girişimcilik arasındaki ilişkide daha aktif bir aracı rolü belirlenmiştir (Chen / Lin / Lai 2022). Almanya ve Paderborn bölgesinde, yeşil girişimciliğin önemi ve buna uygun bir bölgesel ve kurumsal kültürün oluşturulması dikkate alınmaktadır. Ekonomik faaliyetler, bölge üzerinde ve çevre üzerinde etkiye sahiptir. Bu nedenle, çevre endişeleri giderek daha önemli hale

gelmektedir. Çevrenin kötüleşmesi, insanlığın geleceği için ciddi bir tehdit oluştururken, Almanya ve Paderborn bölgesi, yani Ostwestfalen-Lippe (OWL), için de önemlidir. Bu, özellikle güçlü bir şekilde endüstrileştirilmiş Ruhr bölgesinin bu bölgeye çok uzak olmaması nedeniyle önemlidir. Paderborn şehri, Paderborn şehir merkezinde toplam 14 açık çocuk ve gençlik merkezi işletmektedir ve böylece açık çocuk ve gençlik işi alanında çeşitli ve mahalleye özgü bir hizmet sunmaktadır. 14 açık çocuk ve gençlik merkezi şunlardır:

1. Gençlik Merkezi Sande
2. Gençlik Merkezi Elsen
3. Çocuk ve Gençlik Merkezi Villa
4. Gençlik Evi Heide
5. Gençlik Merkezi Marienloh
6. Gençlik Merkezi Neuenbeken
7. Çocuk Merkezi Benhausen
8. Gençlik Merkezi Berliner Ring
9. Gençlik Kültür Merkezi MultiCult
10. Çocuk ve Gençlik Merkezi Ju KIZ
11. Çocuk Merkezi Benediktinerstraße
12. No.1 Gençlik Merkezi
13. Gençlik Merkezi Dahl
14. Gençlik Merkezi Wewer

Almanya'da, bu bozulma ile mücadelede kilit bir unsurun yeşil girişimcilik olduğunun farkındayız. Yeşil girişimcilik, ekonomik ve ekolojik alanda olumlu bir değişim için bir katalizör olarak hizmet etme potansiyeline sahiptir. Yeşil girişimciler, çevresel boyutu bir engel olarak değil, bir fırsat olarak görürler ve bölgemizde çevreye fayda sağlayan, sosyal sorumluluğu öne çıkaran ve ekonomik avantajlar sunan işletmeler kurarlar. Paderborn'da, çevrenin iyileştirilmesi için aktif olarak çalışan ve konuyla ilgili farkındalığı artıran gençlik grupları veya kilise grupları da bulunmaktadır. Bunlar örneğin:

(a) NAJU - Doğayı keşfetmek için oyunlar oynamak - (NABU Paderborn 2023) NAJU, 14 ila 27 yaşları arasındaki gençler ve genç yetişkinler için doğa ve çevre için aktif olma fırsatları sunmaktadır.

(b) BDKJ Paderborn da (BDKJ 2023) gençlik gruplarında aktif olarak iklim koruma konusunda çaba sarf etmektedir. Çocuklar ve gençler, ekolojik sürdürülebilirlik ve küresel adalet konularında farkındalık kazanır ve kendilerini ve toplumu değiştirmek, karar vericileri taleplerinin hedef kitlesi olarak anlamak için yetkilendirilirler.

Çevrede, genç ve yaşlı insanların çevre ve sürdürülebilirlik konularında bilgi edinebileceği biyolojik istasyonlar, doğa grupları, öğrenme çiftlikleri ve çevre merkezleri gibi çeşitli tesisler bulunmaktadır (InfoNetz 2023): Naturwissenschaftlicher Verein für Bielefeld und Umgegend

- Biyolojik İstasyon Minden-Lübbecke Derneği
- Biyolojik İstasyon Ravensberg Herford İlçesi Derneği
- Biyolojik İstasyon Gütersloh/Bielefeld Derneği
- Biyolojik İstasyon Paderborn İlçesi - Senne
- Biyolojik İstasyon Lippe Derneği
- Höxter İlçesi Manzara İstasyonu Derneği
- Ummeln Okul Çiftliği
- Zoo Okulu Grünfuchs
- Teutoburger Wald Doğa Dostları Gençlik Derneği
- Schelphof Doğa Eğitim Merkezi Derneği
- Doğa Bilim Müzesi Bielefeld
- NatURsinn Derneği
- Primelgrün - Doğada Olmak ve Eylemde Bulunmak
- Ramsbrock Manzara Bakım Çiftliği
- ART at WORK Derneği
- Çevre Merkezi Derneği
- Bielefeld Çiftçi Evi Müzesi
- Biologie-Zentrum-Bustedt (BZB)
- Vlotho Gençlik Çiftliği - Westfalen-Lippe Manzara Birliği Eğitim Tesisi

- Berlebeck'teki Rolfscher Çiftliği
- Heerser Mühle Çevre Merkezi Derneği
- Doğa Buluşma Noktası
- Senne Çevre Eğitim Merkezi
- Detmold Westfalen Açık Hava Müzesi
- Bielefeld Halk Eğitim Merkezi
- Lübbecker Land Halk Eğitim Merkezi

Temelde, Almanya ve Paderborn bölgesinde yeşil girişimciler, daha temiz ve ekolojik olarak daha sürdürülebilir bir dünya teşvik etmek için yenilikçi yöntemler aramaktadır. Yeşil girişimcilik hakkında hala çok şey öğrenilmekte olup, bu çalışmanın ana hedefi, bu kavramın kapsamlı tanımlarını sunmak, ilişkili zorlukları açıklamak ve hem ekonomi hem de toplum için önemini vurgulamaktır. Paderborn İlçesi, şu anda işletmelere ÖKOPROFIT projesine katılarak çevre yönetim sistemini uygulamanın maliyeti düşük bir yolunu sunmaktadır. Bununla birlikte, çeşitli iklim koruma önlemleri ve tekliflerini desteklemektedir. Ayrıca, Paderborn İlçesi, sürdürülebilirlik ve iklim koruma projelerinin ilçe genelindeki bir haritasını içeren bir platformda yer almaktadır (Paderborn İlçesi 2023).

KAYNAKÇA

- ADAMS / FROST / WEBBER (2004): TRIPLE BOTTOM LINE: A Review of the Literature. In: HENRIQUES, A. / RICHARDSON, J. (2004): The triple bottom line does it all add up? Routledge: London 2004. <https://doi.org/10.4324/9781849773348>, p- 17-25.
- AUGUSTINE, A. (2023): What makes the German education system so? Online: <https://www.ue-germany.com/news-centre/blog/what-makes-the-german-education-system-so>, Zugangsdatum: 30.07.2023.
- AWE - AGENTUR FÜR WIRTSCHAFT UND ENTWICKLUNG (2023): Agentur für Wirtschaft und Entwicklung. Online: <https://wirtschaft-entwicklung.dec>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- BEUTNER, M. (2018): Green Entrepreneurship in Europe – A comparative Perspective. The English Version. Köln 2018.
- BEUTNER, M. / RÜSCHER, F. A. (2017): Green Economy und Green Entrepreneurship fördern - GET-UP Ergebnisse. In: Kölner Zeitschrift für Wirtschaft und Pädagogik. 33 Jg., Heft 61, Köln 2017, S. 35-62.
- BEUTNER, M. / CHIRLEŞAN, G. (2018): Green Entrepreneurship Training (GET-UP) Projekt. Strategiepapier. Policy Paper. Paderborn 2018.
- BDKJ – BUND DER DEUTSCHEN KATHOLISCHEN JUGEND (2023): Klimaschutz. Online: <https://www.bdkj-paderborn.de/unsere-themen/klimaschutz>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- BMBF – BUNDESMINISTERIUM FÜR BILDUNG UND FORSCHUNG (2023): Forschung. Energiewende. Online: https://www.bmbf.de/bmbf/de/forschung/energiewende-und-nachhaltiges-wirtschaften/energiewende/energiewende_node.html, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- BMZ – BUNDESMINISTERIUM FÜR WIRTSCHAFTLICHE ZUSAMMENARBEIT (2023): Das Förderprogramm develoPPP. Online: <https://www.developpp.de/foerderprogramm>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- BMWK - BUNDESMINISTERIUM FÜR WIRTSCHAFT UND KLIMASCHUTZ (2023): INVEST - Zuschuss für Wagniskapital. Online: <https://www.bmwk.de/Redaktion/DE/Dossier/invest.html>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- BPB – BUNDESZENTRALE FÜR POLITISCHE BILDUNG (2017): NGOs – Nicht-Regierungsorganisationen. Online: <https://www.bpb.de/kurz-knapp/zahlen-und-fakten/globalisierung/52808/ngos-nicht-regierungsorganisationen/>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- CHEN, Y.-S. / LIN, Y.-H. / LAI, Y.-J. (2022): Determinants of green entrepreneurship: The perspectives of leadership, culture, and creativity. Online: <https://doi.org/10.1002/bse.3309>, Zugangsdatum: 26.05.2023.

- DeLuca, C. (2013): Toward an Interdisciplinary Framework for Educational Inclusivity. Canadian Journal of Education / Revue canadienne de l'éducation, Vol. 36, No. 1, (2013), pp. 305-348.
- DEUTSCHLAND.DE (2023): Environmental organizations in Germany. Online: <https://www.deutschland.de/en/topic/environment/earth-climate/environmental-organizations>, Zugangsdatum: 26.07.2023.
- EDELSTEIN, B. (2013): Das Bildungssystem in Deutschland, Online: <https://www.bpb.de/themen/bildung/dossier-bildung/163283/das-bildungssystem-in-deutschland/>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- EUROPEAN COMMISSION (2023): National energy and climate plans (NECPs). Online: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-strategy/national-energy-and-climate-plans-necps_en, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- EUROPEAN COMMISSION (2019): The European Green Deal. COM (2019) 1640 final. Brussels, 11.12.2019.
- EUROPEAN COMMISSION (2013): Green Paper. A 2030 framework for climate and energy policies. COM (2013) 169 final. Brussels, 27.3.2013.
- EUROPEAN COMMISSION (2011): Energy Roadmap 2050. Impact assessment and scenario analysis. SEC(2011) 1565 final. Brussels, 15.12.2011.
- EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY 2023): How air pollution affects our health. Online: <https://www.eea.europa.eu/en/topics/in-depth/air-pollution/eow-it-affects-our-health>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- GEVRENOVA, T. (2015): Nature and characteristics of Green Entrepreneurship. In: Trakia Journal of Sciences, Vol. 13, Suppl. 2, pp 321-323, 2015. doi:10.15547/tjs.2015.s.02.068.
- HTGF - HIGH-TECH GRÜNDERFONDS (2023): Start-up financing. Online: <https://www.htgf.de/en/founders/>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- IBB - BUSINESS TEAM GMBH (2023): Förderangebote. Online: <https://www.ibb-business-team.de/foerderangebote/>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- INFONETZ (2023): InfoNetz. Umwelt und Nachhaltigkeit. Online: <https://infonetz-owl.de/katalog/bildung-und-beratung/umweltbildung-in-owl/>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- INVESTITIONSBANK BERLIN (2023): Wirtschaftsförderung. Online: <https://www.ibb.de/de/wirtschaftsfoerderung/wirtschaftsfoerderung.html>, Zugangsdatum: 26.05.2023.
- KANASHIRO, P. / IIZUKA, E.S. / SOUSA, C. / DIAS, S.E.F. (2020): Sustainability in management education: a Biggs' 3P model application. In: International Journal of Sustainability in Higher Education, Vol. 21 No. 4, pp. 671-684. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-05-2019-0176>.

KFW - KREDITANSTALT FÜR WIEDERAUFBAU (2023): Grüne Gründung – erfolgreich mit einem nachhaltigen Unternehmen. Online: https://www.kfw.de/inlandsfoerderung/Unternehmen/Gr%C3%BCndung-und-Nachfolge/Gr%C3%BCndung/index.html?kfwmc=vt.sea.google.{Kampagne}.{Anzeigengruppe}.{Anzeige}&wt_cc1=gruendung-auf&wt_cc2=unt|gruenden-nachfolgen&wt_cc3=154763257892_kwd-493159986452_659954871489&wt_kw=p_154763257892_sustainable%20entrepreneurship, Zugangsdatum: 26.05.2023.

KREIS PADERBORN (2023): Nachhaltigkeit in Unternehmen. Online: https://www.kreis-paderborn.de/kreis_paderborn/wirtschaft/Nachhaltigkeit/Nachhaltigkeit.php#anchor_6b78a2b6_Uebersichtskarte-von-Nachhaltigkeits--und-Klimaschutzprojekten, Zugangsdatum: 26.05.2023.

LENA – NACHHALTIGKEITS GMBH I.L. (2023): Nicht-Staatliche Hilfe: Das müsst ihr über NGOs wissen. Online: <https://www.lena.de/engagement/nicht-staatliche-hilfe-das-muesst-ihr-ueber-ngos-wissen#:~:text=Umweltschutz%2C%20Menschenrechte%2C%20Entwicklungszusammenarbeit%2C%20soziale,es%20mehr%20als%2023.000%20Stiftungen>, Zugangsdatum: 28.08.2023.

Loiseau, E. / Saikku, L. / Antikainen, R. / Droste, N. / Hansjürgens, B. / Pitkänen, K. / Leskinen, P. / Kuikman, P. / Thomsen, M. (2016): Green economy and related concepts: An overview. Journal of Cleaner Production. Vol. 139, 2016, p. 361-371. Online: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2016.08.024>.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652616311490>, 30.07.2023.

MEZ, L. (2021): Umweltschutzverbände, in: ANDERSEN, U. / WICHARD W. (Hrsg.): Handwörterbuch des politischen Systems der Bundesrepublik Deutschland. 8., aktual. Aufl. Heidelberg 2021.

NABU (2023): NAJU - Natur spielend erkunden. Online: [nabu-paderborn.de](https://www.nabu-paderborn.de).
<https://www.nabu-paderborn.de/naju-1>, Zugangsdatum: 26.05.2023.

PHILLIPS, D. (1995): Education in Germany. Tradition and reform in historical context. New York 1995.

STADT PADERBORN (n.d.): Schulen in Paderborn, Online: <https://www.paderborn.de/bildung-universitaet/schulen/index.php>, Zugangsdatum: 30.07.2023.

STATISTA (2023): Anzahl der allgemeinbildenden Schulen in Deutschland im Schuljahr 2021/2022 nach Schulart, Online: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/235954/umfrage/allgemeinbildende-schulen-in-deutschland-nach-schulart/#:~:text=Insgesamt%20gab%20es%20im%20Schuljahr,in%20Deutschland%2032.206%20allgemeinbildende%20Schulen>, Zugangsdatum: 30.08.2023.

THOMAS, G. / WALKER, D. / WEBB, J. (1998): The making of the inclusive school. London, UK: Routledge.

UBA - Umwelt Bundesamt (2023): Environmental protection and climate action as a key challenge. Online: <https://www.umweltbundesamt.de/en/topics/sustainability-strategies-international/environmental-awareness-in-germany>, Zugangsdatum: 26.05.2023.

UNESCO (2023): Education for sustainable development. Online: <https://www.unesco.org/en/education-sustainable-development>, Zugangsdatum: 26.05.2023.